

ПРАКТИЧНА РОБОТА №4

ФОРМУВАННЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА СТАН ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Мета роботи: дослідити та провести ідентифікацію факторів впливу, що можуть впливати на екологічну безпеку регіону.

Основні поняття

В екології виділяють три групи факторів: абіотичні, природні та антропогенні. У межах **соціально-економічних досліджень виділяють природні та антропогенні фактори.**

Природні фактори це ті котрі діють незалежно від людини. Антропогенними називають будь-які процеси зміни природи, обумовлені діяльністю людини. Сукупність природних факторів охоплюватиме всі природні умови та природні ресурси території, тоді як антропогенні – будь-які процеси та явища пов'язані з втручанням людини в природу.

За ознакою «середовище – держава» доцільно розмежовувати **внутрішні та зовнішні загрози.**

Зовнішні фактори, це ті які характеризують становище держави відносно зовнішнього оточення.

Ця група факторів охоплює питання пов'язані з

- Дією міжнародних угод та участю в міжнародній співпраці з питань у галузі екологічної безпеки;
- Геополітичним становищем;
- Характером участі у міжнародному поділі праці;
- Взаємовідносинами із сусідніми державами;
- Транскордонними переміщеннями забруднюючих речовин, екологічно-небезпечних вантажів;
- Вирішення глобальних екологічних проблем
- Зовнішньоекономічним становищем держави;
- Особливостями (складом, структурою, рівнем регулювання) експортно-імпортних операцій з погляду екологічної безпеки.

Внутрішні є факторами, пов'язані із внутрішніми особливостями розвитку держави, тобто ті, що охоплюють спектр внутрішніх умов та проблем, які можуть мати вплив на стан та забезпечення екологічної безпеки в регіоні.

При поширенні впливу факторів доцільно розмежовувати фактори прямого (які безпосередньо впливають на стан екологічної безпеки регіону – кількість потенційно-небезпечний об'єктів, лісистість регіону та ін..) та опосередкованого впливу (дія їх не прямо відображаються на стані екологічної безпеки регіону - політична ситуація, рівень екологізації поглядів).

Відповідно за характером взаємозв'язку розмежовуємо. Екологоконструктивні (фактори стимулятори) (ПЗФ, лісистість, скорочення потенційно небезпечних підприємств)

Екологодеструктивні (фактори-дестимулятори) - прямо чи опосередковано впливають на стан екологічної безпеки(висока енергомісткість регіону, низький рівень впровадження НТП у природоохоронній сфері, високий рівень зносу основних фондів.

За періодичністю виділяють фактори перманентного (постійного) та ситуаційного впливу.

За внутрішньою сутністю виділяють економічні, науково- технічні, соціальні, природно-екологічні та адміністративно- правові фактори. Розмежування факторів за рівнем їх впливу на стан екологічної безпеки регіону може стати фундаментом розмежування власне станів екологічної безпеки. Адже накопичення факторів однакової інтенсивності, що спричиняють наслідки певного визначеного рівня, дає підстави для ідентифікації всієї ситуації в галузі екологічної безпеки в регіоні.

Хід роботи

Завдання 1. Використовуючи internet-ресурси дослідити фактори впливу заданого регіону, та класифікувати їх за ознаками. Використовуючи алгоритм ідентифікації факторів за ступенем їх впливу на стан екологічної безпеки регіону провести градацію факторів за ступенем їхнього впливу. Сформувані за відповідними ознаками класифікації класифікацію факторів впливу на екологічну безпеку регіонів. Дані згрупувати у таблицю 4.2. Зробити відповідні висновки.

Таблиця 4.1

Розмежування факторів впливу на стан екологічної безпеки за рівнем впливу

Критерії розподілу	Фактори впливу			
	Екологічно безпечні	Екологічно ризикові	Екологічно загрозові	Екологічно небезпечні
Дія дестабілізуючих чинників	Дуже незначна	Незначна, потенційно зростаюча	Реальна, значна	Реальна, дуже значна
Рівень порушення екологічної рівноваги	Не порушена	Існує ймовірність порушення	порушена	порушена
Рівень завданої шкоди	відсутня	відсутня	значний	Дуже значний
Можливість відновлення системи	Не потрібне	Не потрібне	можливе	Практично неможливе

Таблиця 4.2

Рівень впливу на стан екологічної безпеки регіону

Ознаки класифікації	Види факторів	Характеристика	Рівень впливу фактора на стан екологічної безпеки
Джерело виникнення впливу	Природні	Фактори що діють незалежно від людини, без її участі	
	антропогенні	Фактори, обумовлені діяльністю людини	
Періодичність дії	перманентного	Фактори, які постійно впливають на стан екологічної безпеки в регіоні	
	ситуаційного	Фактори, які впливають на стан екологічної безпеки в регіоні тимчасово	
Масштаби охоплення	глобальні		
	міжнародні		
	національні		
	регіональні		
Характер взаємозв'язку	Стимулятори (конструктивні)		
	Дестимулятори (деструктивні)		
Система відносин «середовище-держава»	зовнішні		
	внутрішні		
Участь посередників при поширенні фактору	Прямого впливу		
	Опосередкованого впливу		
Внутрішня сутність	економічні		
	Науково-технічні		
	Соціальні		
	Природничо-екологічні		
	Адміністративно		

Сутність та інтенсивність впливу	правові		
	Безпечні		
	Ризиковані		
	Загрозливі		
	небезпечні		